

Memo van de gedeputeerde

L.W.L. Pauli

Gedep. Economie en Internationalisering

Onderwerp

Toezegging inzake reshoring

Datum

30 maart 2017

Documentnummer

4164786

Aan

Provinciale Staten van Noord-Brabant

Kopie aan

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over de toezegging over reshoring.

Inleiding

De aangehouden [motie](#) M4 d.d. 11-11-2016 'onderzoek terughalen maakindustrie' heeft geleid tot deze toezegging. Met betrekking tot reshoring zijn ondernemers en kennisinstellingen in de lead en de provincie ondersteunt waar mogelijk. Daarmee is het reshoren van productieactiviteiten door werkgevers voldoende geborgd.

Van

Telefoon

(073) 681 25 87

Email

bpauli@brabant.nl

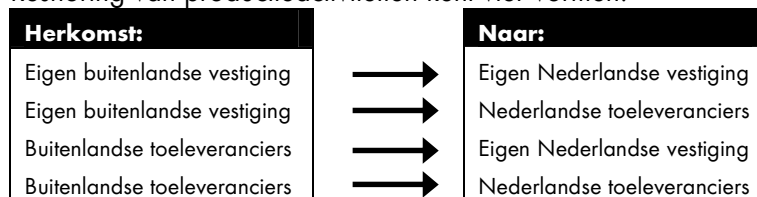
Bijlage(n)

Wat is reshoring?

Reshoring is het terughalen van bedrijfsactiviteiten uit het buitenland naar het eigen land. In brede zin is de term reshoring ook van toepassing op het bewust in eigen land behouden van bedrijfsactiviteiten.

Beide ontwikkelingen komen in Nederland steeds vaker voor, vooral als het gaat om productieactiviteiten in de Nederlandse industrie. Laat onverlet dat ook offshoring (verplaatsen van productie naar het buitenland) nog steeds gebeurt.

Reshoring van productieactiviteiten kent vier vormen:

Wanneer reshoring?

In de praktijk blijkt dat de redenen van ondernemers voor het terughalen van bedrijfsactiviteiten naar Nederland of het bewust blijven produceren in Nederland divers zijn. Vijf beweegredenen voor reshoring:

- kostenbesparing;
- meer directe invloed op de kwaliteit van het product;
- maatwerk en snel inspelen op de marktvraag;
- 'made in Holland' is een sterk merk;
- kans op innovatieve maakindustrie.

Om de ondernemer te helpen bij zijn keuze om te besluiten over wel of niet reshoren zijn er twee tools op de markt:

1. [Reshoring Potentieel Scan](#) van de KvK uit (2014) met als resultaat 'een advies over de vraag welke strategie voor de productie het meest kansrijk lijkt.
2. [Reshoringtool](#) van de Universiteit van Tilburg (2015) geeft als resultaat een zo goed mogelijke indicatie van de kostenverschillen bij productie tussen Nederland en het gekozen land.

Beide tools en andere informatie over reshoring zijn opgenomen in de brochure '[Produceren in Nederland of lagelonenlanden](#)' van de Kamer van Koophandel en deze brochure wordt door hen actief onder de aandacht gebracht.

Reshoring nader beschouwd

Als gevolg van verdergaande digitalisering en robotisering, kunnen productieprocessen verbeterd en verlengd worden (24/7). De productiviteit wordt daarmee hoger en de productiekosten lager. Dit maakt het bedrijfseconomisch interessant om productie terug te halen / te starten in eigen land. Door de verdergaande automatisering verdwijnen de meerkosten van enkelstuks of kleine series.

'Smart Industry' draagt bij aan het verbeteren en slimmer inrichten en gebruik van productieprocessen, zeker voor de maakindustrie. Belangrijk punt voor verlengde productieprocessen (tot 24/7) is dat betrouwbaarheid 100% is, zodat de kosten laag blijven van het eindproduct. Constante innovatie is dan ook belangrijk. Innovatie gaat snel, zeker voor individuele MKB-ers. Het is daarom van belang om samenwerking tussen MKB-bedrijven te bevorderen om zo te komen tot een gezonde maakindustrie. Ons innovatiebeleid richt zich mede daarop. Zie verder het derde punt onder 'Wat doen we in Brabant'.

Innovatie is te zien als een driver voor reshoring: ICT gerelateerde productie en dienstverlening verkleinen de noodzaak om veraf met veel goedkoop personeel te produceren. Omgekeerd is reshoring ook een gebruiker van innovaties: innovaties zijn nodig om reshoring in Nederland succesvol en rendabel uit te voeren. Het gaat dan vooral om innovaties voor kostenefficiënt en slim produceren. Brainport is hiervan een sprekend voorbeeld van een innovatieve regio.

Effecten van reshoring op arbeidsmarkt

In een kamerbrief van augustus 2014 is gesteld dat het moeilijk in kaart te brengen is wat de werkgelegenheidseffecten zijn van reshoring omdat de omvang nog lastig te duiden is. Niettemin heeft reshoring effect. Het terughalen van (productie) werk en verdergaande robotisering leidt tot een toenemende vraag naar (gespecialiseerde) technici, procesoperators en banen in de distributie. [Smart Robotics](#) draagt bij aan personeel om de robots te bedienen. Dit is één van de 17 arbeidsmarktprojecten waar in maart 2017 subsidie aan verleend is.

Ook kwetsbare groepen kunnen van reshoring profiteren. Met de loonkostensubsidie kan laaggeschoolde arbeid weer rendabel in Nederland worden uitgevoerd. Daarbij leidt de digitalisering / robotisering niet per se tot baanverlies. Een [voorbeeld](#) hiervan is VDL, juist de investering in robots levert honderden arbeidsplaatsen op. Dankzij VDL maar ook ASML en andere high-tech industrie en de aanwezigheid van de TUE en de High Tech Campus (ca. 150 bedrijven actief) groeit de economie beduidend sneller dan de landelijke groei (2,6% in 2016 en 1,8% in 2017). Onze provincie met zijn maakindustrie is bij uitstek de plek om goed te kunnen omgaan met de invloed van ontwikkelingen op het gebied van robotica, computing power en nieuwe materialen.

Wat doen we in Brabant?

De provinciale bijdrage aan reshoring is zichtbaar via verschillende (beleids)lijnen, veelal op raakvlakken van arbeidsmarktbeleid (human capital), innovaties en slimmer produceren. Bij het arbeidsmarktbeleid speelt Pact Brabant een belangrijk rol. Dit samenwerkingsverband (Triple Helix) zorgt er mede voor dat Brabant als proeftuin kan fungeren voor arbeidsmarktinnovaties.

Arbeidsmarktbeleid

Op basis van het door u vastgestelde programma "Naar een Veerkrachtige Arbeidsmarkt", hebben wij subsidie versterkt aan de vier arbeidsmarktregio's voor de periode 2016-2019.

Voorals arbeidsmarktregio Midden-Brabant loopt voorop in reshoring met ondersteuning van de toegekende subsidie. De andere arbeidsmarktregio's onderzoeken de mogelijkheden en kansen van reshoring. Onze middelen zitten o.a. in het 'Stimuleringsfonds Arbeidsmarkt Midden-Brabant' Via dit fonds zijn zeven bedrijven inmiddels financieel gefaciliteerd om reshoring mogelijk te maken. Daarnaast dragen wij bij via deze subsidie aan 'The Reshoring Connection', een samenwerking van Midpoint, Hart van Brabant en Tilburg University. Hiertoe is een website www.re-shoring.nl opgezet. Hier wordt ook de reshoringtool van de universiteit aangeboden, zet men zich in voor advies en kennisdeling en faciliteert bedrijven in Midden-Brabant. De tool wordt ook beschikbaar gesteld buiten de regio. Op de website is een aantal [businesscases](#) van reshoring benoemd.

Brabants Besten

Brabants Besten zijn private ondernemers uit de provincie Noord-Brabant die zijn benoemd tot Ambassadeur Innovatief Werkgeverschap. Huidig ambassadeur op het onderwerp van reshoring, Toine van de Ven van Capi Europe geeft het goede [voorbeeld](#). Brabants Besten zien reshoring als een aantrekkelijk instrument, zowel vanuit economisch- als maatschappelijk perspectief.

Innovatie

Een belangrijk speerpunt van ons beleid is innovatie. In ons [Innovatieprogramma Hightech systemen & Materialen](#) van november 2016 wordt stevig ingezet op 'Smart Industry'. Met de realisatie van de Brainport Industrie Campus (BIC) binnen het programma wordt tevens het MKB bediend. Individueel is het voor MKB-bedrijven lastig te blijven innoveren, maar een initiatief als BIC kan hen daarbij helpen. Hiermee wordt beoogd vele (nieuwe) Brabantse MKB-bedrijven te bereiken en werkt men aan een ecosysteem met nog meer concurrentiekracht, sneller kunnen leveren van betere producten tegen een lagere kostprijs. Het BIC versterkt tevens de positie van Brainport als industriële regio nummer 1.

Europese programma's

Het Europese subsidieprogramma OP-Zuid 2014-2020 (OP-Zuid) is gericht op o.a. de onderwerpen Human Capital (arbeidsmarkt) en 'versterking innovatiesysteem'. Zoals gezegd is innovatie een driver voor reshoring.

Op dit moment zijn [20 projecten](#) in Brabant toegekend op genoemde onderwerpen waaronder het [fieldlab Campione](#). Doel van dit project is dat de chemische industrie 24 uur zonder problemen produceert. Hierdoor gaat de kostprijs omlaag. Kosten zijn een belangrijk aandachtspunt bij de keuze voor reshoring. Bij dit project zijn 35 partners verbonden, waaronder Fujifilm, DOW Benelux B.V., TUE en Tilburg university.

Conclusie

Reshoring is groeiend, het biedt kansen voor Brabantse werkgevers én werknemers. Met partners bezien hoe we naar een "next level" komen is de volgende stap.